

**PROCEDURA POSTEPOWANIA
W PRZYPADKU PODEJRZENIA,
ŻE UCZEŃ JEST OFIARĄ
PRZEMOCY - „Niebieska Karta”
w Szkole Podstawowej
im. Piotra Kulasińskiego
w Trzciance**

Trzcianka, listopad 2023

PODSTAWA PRAWNA:

1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289, 535)

3) Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 r, poz. 535)

2) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2023 poz. 1870)

Definicja przemocy domowej:

“jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Procedura „Niebieskiej Karty”

Każda osoba (pracownik szkoły), która ma podejrzenie, że wobec ucznia stosowana jest przemoc, po uprzednim zweryfikowaniu napływających sygnałów, powinna rozpocząć procedurę „Niebieskiej Karty”.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:
1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,

- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zespół interdyscyplinarny to grupa specjalistów współpracujących ze sobą w celu udzielenia pomocy osobom lub rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej, Zespół m.in. powołuje **grupy diagnostyczno - pomocowe**. Zadaniem grupy jest dokonanie diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszeniem wystąpienia przemocy domowej oraz realizacja procedury **Niebieskiej**.

Członkowie Zespołu oraz grup diagnostyczno - pomocowych zobowiązani są do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy realizacji swoich zadań. Obowiązek ten rozciąga się także na okres po ustaniu członkostwa w Zespole oraz w grupach diagnostyczno - pomocowych.

Do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” uprawnieni są:

1. pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;
2. funkcjonariusz Policji;
3. żołnierz Żandarmerii Wojskowej;
4. pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
5. asystent rodziny;
6. nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;
7. osoba wykonująca zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;
8. przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
9. pedagog, psycholog lub terapeuta, będący przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, lub organizacji pozarządowych.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje:

1. osoby doznające przemocy domowej,
2. osoby stosujące przemoc domową, przez które należy rozumieć wyłącznie osoby pełnoletnie, które dopuszczają się przemocy domowej wobec osób doznających przemocy domowej.

WSZCZĘCIE PROCEDURY

I. Wszczęcie procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

1) Wszczynając procedurę dokonuje się wstępnej diagnozy sytuacji, w związku z zaistnieniem podejrzenia stosowania przemocy domowej i przeprowadza się rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej, a także z osobą tę przemoc stosującą.

2) Po rozpoczęciu procedury w pierwszej kolejności, podejmuje się działania o charakterze interwencyjnym mającym na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej.

Działania, te polegają w szczególności na:

- zapobieganiu zagrożeniu życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy domowej;
- udzieleniu pierwszej pomocy przed medycznej lub zapewnieniu pomocy medycznej;
- udzieleniu wsparcia i poradnictwa, w tym w szczególności w zakresie możliwości uzyskania pomocy od przedstawicieli specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób stosujących przemoc domową lub innych placówek świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej.

3) W formularzu „Niebieska Karta – A” wskazuje się wszystkie osoby doznające przemocy domowej oraz przemoc stosujące.

4) W przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej wobec małoletniego, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury, przeprowadza się w obecności: rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.

Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową są: rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury z udziałem małoletniego, przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego lub innej osoby dorosłej wskazanej przez dziecko.

W rozumieniu art. 115 paragraf 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny (Dz. U. 1997, Nr 88, poz. 553 z późn. zm.) osoby najbliższe to:

- małżonek,
- wstępny (dziadek, babka, prababka, pradziadek),
- zstępny (syn, córka, wnuk, wnuczka, itd.),
- rodzeństwo,
- powinowaty w tej samej linii lub stopniu (szwagier, szwagierka, ale nie szwagier szwagra lub brat szwagierki),
- osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek,
- osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

5) W przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej wobec osoby niezdolnej do należytego pojmowania rzeczywistości, w szczególności ze względu na: wiek lub stan zdrowia, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury, przeprowadza się

w obecności: przedstawiciela ustawowego lub osoby, pod której pieczęć osoba doznająca przemocy domowej pozostaje.

Działania z udziałem osób doznających przemocy domowej, o których mowa w ust. 1 i 2, powinny być prowadzone, w miarę możliwości, w obecności psychologa.

6) W przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej wobec osoby: nie władającej językiem polskim w mowie i w piśmie oraz wystąpienia okoliczności, które mogą mieć wpływ na zdolność rozumienia i bycie rozumianym, zespół interdyscyplinarny może podjąć decyzję o włączeniu tłumacza do podejmowania i realizowania czynności w ramach procedury.

Tłumacz obowiązany jest do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, a także do wypełnienia zobowiązań

II. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie doznającej przemocy domowej przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”.

Formularz B jest dokumentem zawierającym definicje przemocy domowej, określa prawa osoby doznającej przemocy domowej informuje o miejscach i placówkach udzielających pomocy.

III. Wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” niezwłocznie przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego, nie później niż w terminie 5 dni od dnia wszczęcia procedury.

Kopię wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” pozostawia się u wszczynającego procedurę.

IV. Zespół interdyscyplinarny, po otrzymaniu formularza „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego otrzymania, powołuje i przekazuje go grupie diagnostyczno-pomocowej. Pierwsze spotkanie grupy diagnostyczno-pomocowej odbywa się niezwłocznie (nie później niż w terminie 3 dni).

W ramach procedury grupa diagnostyczno-pomocowa:

- dokonuje oceny sytuacji domowej, potrzeb i zasobów osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową;
- udziela pomocy osobie doznającej przemocy domowej;
- opracowuje indywidualny plan pomocy dla osoby doznającej przemocy domowej i jej środowiska domowego, który zawiera propozycje działań pomocowych;
- podejmuje działania w stosunku do osoby stosującej przemoc domową w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań;
- przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje w szczególności o prawno karnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej;

W skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi:

- pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;
- funkcjonariusz Policji.

Do zadań pracownika socjalnego powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą doznającą przemocy domowej i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami.

Do zadań funkcjonariusza Policji powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą stosującą przemoc domową.

Grupa diagnostyczno-pomocowa, na podstawie informacji zawartych w formularzu „Niebieska Karta – A”, dokonuje diagnozy sytuacji podejmuje działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej i zatrzymania przemocy domowej albo rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań.

Jeżeli sytuacja osoby doznającej przemocy domowej lub osoby stosującej przemoc domową tego wymaga, osoby (*policjant i pracownik socjalny wchodzący w skład grupy*), składają do zespołu interdyscyplinarnego wniosek, dotyczący poszerzenia składu grupy diagnostyczno-pomocowej

W skład grupy diagnostyczno-pomocowej mogą także wchodzić:

- pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- asystent rodziny;
- nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub
- nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;
- osoby wykonujące zawód medyczny, w tym: lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;
- przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
- pedagog, psycholog lub terapeuta.

Zespół interdyscyplinarny niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania wniosku, występuje do podmiotów zatrudniających osoby, o wytypowanie przedstawiciela do udziału w pracach grupy diagnostyczno-pomocowej.

Wytypowane osoby, nie mogą odmówić udziału w pracach grupy diagnostyczno-pomocowej.

Wniosek o poszerzenie składu grupy diagnostyczno-pomocowej, może zostać złożony w formie pisemnej na każdym etapie działań grupy diagnostyczno-pomocowej

V. Jeżeli wszczęcie procedury nastąpiło pod nieobecność osoby stosującej przemoc domową, o wszczęciu procedury grupa diagnostyczno-pomocowa zawiadamia tę osobę.

VI. Grupa diagnostyczno-pomocowa, na podstawie ustaleń zawartych w wypełnionym formularzu „Niebieska Karta – C”, podejmuje działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej i poprawę jej sytuacji życiowej.

Indywidualny plan pomocy obejmuje ogół działań podejmowanych przez grupę diagnostyczno-pomocową na rzecz i wspólnie z osobą doznającą przemocy domowej, w celu poprawy sytuacji życiowej tej osoby oraz w jej środowisku domowym.

Indywidualny plan pomocy może ulegać zmianie, uwzględniając potrzeby, zasoby i sytuację osoby doznającej przemocy domowej, co zostaje odnotowane w formularzu „Niebieska Karta – C”.

VII. W pracy z osobą stosującą przemoc wykorzystuje się formularz Niebieska Karta-D, który zawiera zestaw możliwych do wykorzystania działań w celu zatrzymania przemocy domowej. Ustawowo należy to do obowiązku funkcjonariusza policji powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej.

Grupa diagnostyczno-pomocowa, po wezwaniu osoby stosującej przemoc domową, w jej obecności:

- dokonuje analizy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej i na podstawie informacji zawartych w formularzu
- dokonuje ustaleń dotyczących dalszych działań, zobowiązując osobę stosującą przemoc domową do ich realizacji w celu zmiany jej postępowania „Niebieska Karta – D”
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.
- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, (*Art. 66c. Kto uporczywie nie stosuje się do obowiązków o przeciwdziałaniu przemocy domowej podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.*)

W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa oryginały dokumentów, są przekazywane organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego. Przemoc domowa jest ścigana z urzędu.

VIII. W przypadku nie potwierdzenia informacji o stosowaniu przemocy domowej grupa diagnostyczno-pomocowa odstępuje od dalszych działań, co jest dokumentowane w formie pisemnej – protokole.

Protokół zawiera m.in. opis podjętych działań oraz okoliczności uzasadniające odstępianie od ich kontynuacji. Protokół ten należy w ciągu 7 dni roboczych od dnia sporządzenia przekazać do Zespołu Interdyscyplinarnego, a o fakcie odstąpienia od dalszych działań zawiadomić osoby objęte procedurą. Analogicznie członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej postępują w przypadku **zakończenia czynności** w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

IX. Wobec osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” przez okres 9 miesięcy po zakończeniu procedury, prowadzone są działania monitorujące.

Działania te podejmuje grupa diagnostyczno-pomocowa, a polegają one w szczególności na analizie i ocenie sytuacji osób, wobec których była prowadzona procedura „Niebieskiej Karty”, składaniu wizyt sprawdzających stan bezpieczeństwa w związku z zakończoną procedurą, poradnictwie i udzielaniu wsparcia. Nie jest to jednak zamknięty katalog dopuszczalnych działań – w związku z czym mogą być to również inne możliwe do realizacji przez właściwe osoby, instytucje, czy organy czynności, a określenie ich rodzaju, formy oraz sposobu realizacji należy do zadań grupy diagnostyczno-pomocowej.

Obowiązki pracownika oświaty w ramach procedury „Niebieska Karta”

- Każda osoba (pracownik szkoły), która ma podejrzenie, że wobec ucznia stosowana jest przemoc, po uprzednim zweryfikowaniu napływających sygnałów, powinna rozpocząć procedurę „Niebieskiej Karty” lub powiadomić dyrektora szkoły o zaobserwowanych objawach (chyba, że dotyczy to dyrektora- wtedy należy zgłosić to do organu prowadzącego). Dyrektor szkoły weryfikuje zgłoszony problem stosując się do ustalonych w szkole procedur wewnętrznych. Po pozytywnej weryfikacji dyrektor ma obowiązek rozpoczęcia procedury „Niebieska Karta”, na podstawie „Wewnątrzszkolnej procedury postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy”.
- Każda osoba (pracownik szkoły) w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka ma obowiązek reagowania, obowiązek rozpoczęcia procedury „Niebieska Karta”, na podstawie „Wewnątrzszkolnej procedury postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy domowej”.
- Następnie- informowanie o możliwości uzyskania pomocy prawnej, psychologicznej, socjalnej – wskazanie na konkretne instytucje. Współpraca z Komisją Interdyscyplinarną.
- Organizacja dostępu do pomocy medycznej.
- Prowadzenie rozmów z osobami stosującymi przemoc, informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy oraz o możliwościach skorzystania z leczenia lub terapii dla sprawców przemocy w rodzinie.
- Diagnozowanie sytuacji i potrzeb osoby dotkniętej przemocą, w szczególności wobec dzieci.
- Udzielanie informacji rodzicowi (który nie stosuje przemocy), opiekunowi prawnemu lub faktycznemu dziecka oraz osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą.

Instytucje oraz organizacje udzielające pomocy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy:

- Komenda Powiatowa Policji w Wyszkanie (ul. Kościuszki 13) - tel. 997, 29 743 62 00, <http://bip.wyszkow.kpp.policja.gov.pl/>;

- Prokuratura Rejonowa w Wyszkanie (11 Listopada 2) - tel. 29 742 46 16;

- Sąd Rejonowy w Wyszkanie (ul. Kościuszki 50) - tel. 29 742 33 04, <http://www.wyszkow.sr.gov.pl/>;

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkanie (ul. I Armii Wojska Polskiego 82A) - tel. 29 742 85 22, www.pcpr-wyszkowski.ehost.pl ;

- Ośrodek Interwencji Kryzysowej (ul. Komunalna 10A) - tel. 29 742 48 43, <http://www.monarwyszkow.pl> ;

- Szpital Powiatowy (ul. Komisji Edukacji Narodowej 1) - tel. 29 743 76 00 (centrala), www.szpital-wyszkow.com.pl/;

- Poradnia Zdrowia Psychicznego (ul. Komisji Edukacji Narodowej 1) - tel. 29 743 76 11;
- Poradnia Leczenia Uzależnień - tel. 29 743 76 24;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wyszku (ul. Kościuszki 52) - tel. 29 742 50 07, www.wporadnia.vel.pl/;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańszczyku (ul. Jana Pawła II 50, 07-221 Brańszczyk) – tel. 29 642 92 28, www.gopsbranszczyk.naszops.pl/;
- Zespół Interdyscyplinarny w Brańszczyku
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszku (ul. 3 Maja 16) - tel. 29 742 40 97, 29 742 49 02, www.ops.wyszkow.pl/;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brańszczyku;
- Gminny Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki (Wyszków, ul. Sowińskiego 80 - budynek biblioteki Miejskiej) - tel. 693 998 931;
- Ogólnopolskie pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” (ul. Korotyńskiego 13, 02-121 Warszawa) - tel/fax 22 823 96 64, tel. 22 824 25 01, <http://www.niebieskalinia.pl/>;
- Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom (Wyszków, ul. Gen. Władysława Sikorskiego 40) - tel. 29 74 296 65;
- Stowarzyszenie „Promenada” (Wyszków, ul. 3 Maja 16) - tel. 29 742 49 02;
- Stowarzyszenie „I kropka” (Wyszków, ul. 11 Listopada 42 lok. 37);
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Wiatrak” (Wyszków, ul. Prosta7), <http://stowarzyszeniewiatrak.pl/>;
- Fundacja „Idzik” (Wyszków, ul. Białostocka 12) - tel. 29 742 32 13, <http://idzik.net/fundacja>;
- Zespół Ośrodków Wsparcia w Mławie (ul. Słowackiego 18) - tel. 23 654 52 29, <http://www.zowmlawa.home.pl/>;
- Zespół Ośrodków Wsparcia w Piastowie (ul. Ks Jerzego Popiełuszki 24) - tel. 22 753 45 56, <http://www.zow.piastow.org.pl/>.